

Poučení o lhůtě

Nerespektování právního názoru Ústavního soudu obecným soudem zakládá porušení principu rovnosti, jakož i právní jistotu, a tím se dostává do rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Samotný nesouhlas obecného soudu s právním názorem Ústavního soudu, a jeho nerefluktování při rozhodování, nemohou být samy o sobě považovány bez dalšího za porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky, je-li obsažen již v samotném odůvodnění rozhodnutí, kdy si je obecný soud při rozhodování vědom toho, že bude postupovat v rozporu s právním názorem Ústavního soudu a že vůči němu proto předkládá náležitou ústavněprávní oponenturu. Druhou možností je, v případě pochybností o ústavně konformním výkladu zákona podaného Ústavním soudem, postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky ve spojení s § 64 odst. 3 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 976/17, ze dne 6.2.2018)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky Ing. E.K., zastoupené Mgr. L.V., advokátem, sídlem P., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2017 č. j. 30 Cdo 2110/2016-560, za účasti Nejvyššího soudu, jako účastníka řízení, a České republiky - Ministerstva spravedlnosti, sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2 - Nové Město, jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2017 č. j. 30 Cdo 2110/2016-560 bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky. Výroky I a II usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2017 č. j. 30 Cdo 2110/2016-560 se ruší v částech, kterými bylo rozhodnuto o dovolání stěžovatelky. Ve zbývající části se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhá podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") zrušení shora uvedeného soudního rozhodnutí, neboť má za to, že jím došlo k porušení jejího ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").
2. Z ústavní stížnosti a napadeného rozhodnutí se podává, že stěžovatelka se spolu se svým synem domáhala žalobou podanou k Obvodnímu soudu pro Prahu 2 (dále jen "obvodní soud") na vedlejší účastnici zaplacení částky v celkové výši 2 500 000 Kč, z nichž 2 000 000 Kč měly připadnout stěžovatelce a 500 000 Kč jejímu synovi, jako zadostiučinění za nepřiměřenou délku soudního řízení.
3. Obvodní soud svým rozsudkem ze dne 26. 11. 2013 č. j. 26 C 329/2011-280 rozhodl tak, že nepřipustil změnu žaloby (výrok I), uložil vedlejší účastnici zaplatit stěžovatelce částku 108 875 Kč (výrok II), žalobu, jíž stěžovatelka uplatňovala nárok na zaplacení částky 1 891 125 Kč, zamítl (výrok III), taktéž zamítl žalobu, kterou se syn stěžovatelky domáhal zaplacení částky 500 000 Kč (výrok IV), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok V).
4. Proti rozsudku obvodního soudu podal odvolání syn stěžovatelky. Městský soud v Praze (dále jen

"městský soud") svým rozsudkem ze dne 26. 6. 2014 č. j. 58 Co 172/2014-366 odmítl odvolání syna stěžovatelky (výrok I), rozsudek obvodního soudu v napadeném vyhovujícím výroku o věci samé co do částky 49 375 Kč potvrdil, a co do částky 59 500 Kč změnil tak, že se žaloba v tomto rozsahu zamítá (výrok II), dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok III) a přiznal právní zástupkyni stěžovatelky odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 6 800 Kč.

5. Stěžovatelka (a také její syn) proti rozsudku městského soudu podala dovolání a současně požádala o ustanovení advokáta pro dovolací řízení. O žádosti stěžovatelky o ustanovení advokáta pro dovolací řízení rozhodl obvodní soud usnesením ze dne 4. 11. 2014 č. j. 26 C 329/2011-399 tak, že návrh zamítl. Městský soud k odvolání usnesením ze dne 21. 1. 2015 č. j. 58 Co 10/2015-405 rozhodnutí obvodního soudu změnil tak, že se stěžovatelce ustanovuje pro dovolací řízení advokát Mgr. M.M.. Toto usnesení bylo stěžovatelce a Mgr. M.M. doručeno dne 16. 2. 2015 a téhož dne nabylo právní moci.

6. Přípisem ze dne 26. 2. 2015 (č. l. 409 ve spise vedeném obvodním soudem) Mgr. M. obvodnímu soudu sdělil, že v minulosti již stěžovatelku zastupoval a že mezi nimi došlo ke ztrátě vzájemné důvěry, což doložil též žádostí o zrušení zastupování stěžovatelky. Usnesením ze dne 3. 3. 2015 č. j. 26 C 329/2011-413 proto obvodní soud zprostil Mgr. M.M. zastupování stěžovatelky v dovolacím řízení (výrok I), nepřiznal mu odměnu za zastupování (výrok II) a stěžovatelce pro dovolací řízení nově ustanovil JUDr. T.B. K odvolání stěžovatelky městský soud usnesením ze dne 18. 5. 2015 č. j. 58 Co 162/2015-425 usnesení obvodního soudu potvrdil. Usnesení městského soudu (č. l. 425) společně s usnesením obvodního soudu (č. l. 413) nabylo právní moci dne 1. 6. 2015.

7. Přípisem založeným ve spise na č. l. 426, doručeným obvodnímu soudu dne 3. 6. 2015, požádal JUDr. T.B. o prodloužení lhůty k doplnění dovolání. Obvodní soud mu svým usnesením ze dne 4. 6. 2015 č. j. 26 C 329/2011-428 vyhověl a prodloužil lhůtu o 20 dnů od doručení jeho rozhodnutí. Ve spise není založena doručenka ani uveden jiný údaj, z něhož by bylo možno zjistit, kdy bylo toto usnesení doručeno.

8. Přípisem založeným ve spise na č. l. 452, doručeným obvodnímu soudu dne 28. 7. 2015, požádal JUDr. T.B. o další prodloužení lhůty k doplnění dovolání. Na č. l. 453 je ve spise pokyn asistenta soudce soudní kanceláři, aby zaslala JUDr. T.B. přípis, že lhůta se prodlužuje do 15. 9. 2015. K této listině je připojena doručenka, prokazující doručení datové zprávy do datové schránky JUDr. T.B., samotný přípis ve spise založen není.

9. Dne 14. 9. 2015 zaslal JUDr. T.B. doplnění dovolání a současně požádal o zproštění zastupování stěžovatelky. O této žádosti rozhodl obvodní soud svým usnesením ze dne 1. 2. 2016 č. j. 26 C 329/2011-523 tak, že JUDr. T.B. zprostil zastupování stěžovatelky (výrok I) a stěžovatelce ustanovil advokáta Mgr. L.V. (výrok II).

10. Na č. l. 536 je pokyn asistenta soudce soudní kanceláři, aby zaslala přípis Mgr. V., ať co nejdříve doplní dovolání. Konkrétní lhůta v pokynu není. Vlastní přípis ve spise není. K pokynu asistenta je připojena doručenka, že bylo doručeno do datové schránky Mgr. V. dne 2. 4. 2016. Dne 4. 4. 2016 doručil Mgr. V. osobně na podatelnu obvodního soudu doplnění dovolání, jež je založeno na č. l. 537-547. Dne 6. 4. 2016 doručil Mgr. V. na podatelnu obvodního soudu další doplnění dovolání, jež je založeno na č. l. 550-556.

11. Usnesením ze dne 7. 4. 2016 č. j. 26 C 329/2011-557 vyzval obvodní soud vedlejší účastníci k vyjádření k podanému dovolání stěžovatelky. Pro toto vyjádření jí poskytl lhůtu 10 dní od doručení usnesení. Podle doručky založené ve spise (připojené k č. l. 556) bylo usnesení doručeno vedlejší

účastníci dne 7. 4. 2016. Vyjádření vedlejší účastnice ve spise není založeno.

12. Napadeným usnesením Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelky a jejího syna. Stěžovatelčino dovolání odmítl Nejvyšší soud pro vady. Nejvyšší soud se zabýval otázkou, ke kterým podáním učiněným stěžovatelkou či jejími zástupci má přihlížet. Vycházel přitom z toho, že smyslem institutu ustanovení zástupce je realizace práva na právní pomoc dle čl. 37 Listiny. Tento účel pak nemohl být naplněn ustanovením advokáta Mgr. M., neboť nemohl stěžovatelku zastupovat. Proto podle Nejvyššího soudu nebylo možné počítat lhůtu k doplnění dovolání od ustanovení Mgr. M. Ve vztahu k ustanovení JUDr. B. však Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v době jeho ustanovení neexistovala objektivní překážka, pro kterou by nemohl stěžovatelku zastupovat. Překážka se objevila až později, a to čistě ze subjektivních příčin, spočívajících v osobnostním nastavení stěžovatelky. Byl-li obvodní soud za této situace ke stěžovatelce vstřícný, a ustanovil jí dalšího advokáta, nemá takové rozhodnutí vliv na běh lhůty k podání dovolání, a pravidlo obsažené v § 241b odst. 3 věta druhá zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "o. s. ř."), se pro ustanovení Mgr. V. neuplatní.

13. Z uvedeného důvodu Nejvyšší soud odvozoval lhůtu, v níž mělo být doplněno dovolání od právní moci rozhodnutí, jímž byl ustanoven JUDr. T.B. Lhůta tak dle napadeného usnesení skončila dne 3. 8. 2015. K podání učiněným JUDr. T.B. a Mgr. L.V. po této době tak Nejvyšší soud nepřihlížel. Nejvyšší soud dále odkázal na svou judikaturu, podle níž se vady původně odstranitelné marným uplynutím lhůty podle § 241b odst. 3 o. s. ř. stávají neodstranitelnými. Dovolání stěžovatelky tak Nejvyšší soud posoudil jako nezpůsobilé zahájit dovolací řízení, pročež je odmítl.

II.

Argumentace stěžovatelky

14. Stěžovatelka poukazuje na několik nálezů Ústavního soudu a tvrdí, že projednávaná věc se v relevantních aspektech shoduje s těmi, o nichž Ústavní soud již rozhodl, a to nálezy ze dne 14. 11. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3042/11, ze dne 20. 1. 2015 sp. zn. II. ÚS 3157/14 či ze dne 19. 11. 2015 sp. zn. III. ÚS 363/15 (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>). Podle ní je to významné potud, že v citovaných rozhodnutích zaujatý výklad klíčové právní otázky, splnění zákonem stanovené podmínky dovolacího řízení dle § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř. v průběhu trvání lhůty k dovolání za situace, kdy se dovolateli dostalo chybného poučení o lhůtě k doplnění dovolání dle požadavků § 241b odst. 3 o. s. ř., se má uplatnit i v její věci.

15. Obvodní soud sice pochybil, když stanovil stěžovatelce k doplnění dovolání delší lhůtu, než stanoví zákon. Nejvyšší soud však podle stěžovatelky pochybil, pokud tomuto postupu nepřikládal žádnou relevanci. Jestliže Nejvyšší soud nepřihlížel k podáním učiněným ve lhůtách určených výzvami obvodního soudu, odňal tím stěžovatelce právo na soudní ochranu. Stěžovatelce nelze klást k tíži nesprávný postup soudu, neboť stěžovatelka legitimně očekávala, že její dovolání bude věcně projednatelné, bude-li postupovat v souladu s jeho pokyny.

III.

Vyjádření účastníků a replika stěžovatelky

16. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), zaslal ústavní stížnost k vyjádření Nejvyššímu soudu a vedlejší účastníci řízení. Dále si Ústavní soud připojil spis vedený obvodním soudem.

17. Nejvyšší soud ve svém vyjádření připustil, že při vydání napadeného usnesení postupoval v

rozporu s judikaturou Ústavního soudu, již se dovolává stěžovatelka ve své ústavní stížnosti. Zároveň se však vyjádřil, že by rád využil příležitosti k tomu, aby se pokusil přesvědčit Ústavní soud ke změně této judikatury. Nejvyšší soud k tomu uvádí, že nemíní zpochybňovat skutečnost, že legitimní očekávání dovolatele, jemuž byla soudem prvního stupně nezákonně prodloužena lhůta k podání dovolání (resp. k jeho doplnění o zákonné náležitosti), bude zklamáno ve chvíli, kdy dovolání pro vady odmítne, neboť k pozdě podanému dovolání či jeho doplnění nepřihlédne. Je však přesvědčen o tom, že přihlídnutí k opožděnému dovolání nebo jeho doplnění není ústavně konformním způsobem řešení daného problému. Ústavní soud totiž v uvedených nálezech dle Nejvyššího soudu nebere na zřetel, že dovolatel není jedinou stranou sporu a že v řízení musí být chráněno právo na spravedlivý proces nejen dovolatele, ale i jeho protistrany. I ta má totiž legitimní očekávání, že není-li dovolání podáno či doplněno ve lhůtě, kterou nelze podle § 240 odst. 2 věta první o. s. ř. prodloužit, bude pro vady odmítnuto. Ústavní soud proto uvedenou judikaturou dává přednost tomu, kdo jedná v rozporu se zákonem, jehož obsah mu musí být znám, neboť je kvalifikovaně právně zastoupen, před tím, kdo očekává, že bude jednáno se zákonem v souladu. Jinak řečeno, Ústavní soud dovozuje silnější legitimní očekávání z protiprávního jednání, než z jednání se zákonem souladného. Takový postup dle názoru Nejvyššího soudu nemůže být správný a ve svém důsledku vede k porušení práva na spravedlivý proces těch účastníků řízení, kteří opožděné dovolání nepodali. Proto Nejvyšší soud žádá Ústavní soud, aby svou shora uvedenou judikaturu přehodnotil a v plénu ji sjednotil způsobem, který bude chránit legitimní očekávání, založené na znění i účelu zákona, nikoli o poznání méně legitimní očekávání osob, založené na protiprávním postupu soudu prvního stupně.

18. Nesprávně poučený účastník přítom nebude dle Nejvyššího soudu bez ochrany svých subjektivních práv ani při opačném výkladu, než jaký dnes zaujímá Ústavní soud. Chybně poskytnuté poučení soudem prvního stupně v podobné situaci je bezpochyby nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věta první zákona č. [82/1998 Sb.](#), o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů, a újma jím způsobená je proto odškodnitelná.

19. Nejvyšší soud dále upozornil na to, že i kdyby při svém rozhodování vzal v úvahu i podání učiněné JUDr. T.B. dne 14. 9. 2015, nemělo by to vliv na závěr, že dovolání stěžovatelky trpí vadami, které brání v pokračování řízení. Ani takto doplněné dovolání by totiž neobsahovalo zákonem předepsané náležitosti, neboť ohledně přípustnosti dovolání podání, učiněného JUDr. B., pouze cituje ustanovení § 237 o. s. ř., aniž by bylo uvedeno, který důvod přípustnosti považuje stěžovatelka za naplněný.

20. Vedlejší účastnice svého práva vyjádřit se k podané ústavní stížnosti nevyužila.

21. Soudce zpravodaj zaslal vyjádření Nejvyššího soudu stěžovatelce k replice. Stěžovatelka reagovala konstatováním, že judikaturu Ústavního soudu citovanou ve své ústavní stížnosti považuje za správnou a nevidí důvod k jejímu přehodnocení.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

22. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní předpoklady projednání ústavní stížnosti. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas, v části, která se jí týká (viz blíže sub 37), byla podána oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu, a její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario), neboť vyčerpala všechny zákonné prostředky k ochraně svého práva.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

23. Ústavní soud připomíná, že je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), a že vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, "superrevizní" instanci v systému obecné justice, oprávněnou svým vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je "toliko" přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Vzhledem k tomu nutno vycházet z pravidla, že vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad "podústavního" práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů, a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady přitom jde, lze zjistit z judikatury Ústavního soudu.

24. Proces interpretace a aplikace tzv. podústavního práva pak bývá stížen takovouto vadou zpravidla tehdy, jestliže obecné soudy nezohlední správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí - z hlediska spravedlivého procesu - neakceptovatelné "libovůle", spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován, resp. který odpovídá všeobecně akceptovanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [náleze ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471)].

25. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná, a postup, který pro rozhodování IV. senátu v dané věci navrhuje (ovšem pouze ve vyjádření k ústavní stížnosti) Nejvyšší soud, není namístě. Byl při tom veden těmito úvahami.

V. a)

Dosavadní judikatura Ústavního soudu k předmětné právní otázce

26. Projednávaná věc se v relevantních aspektech plně identifikuje s těmi, o nichž Ústavní soud již rozhodl, a to nálezy ze dne 14. 11. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3042/11 (N 188/67 SbNU 265), ze dne 20. 1. 2015 sp. zn. II. ÚS 3157/14 (N 8/76 SbNU 123), ze dne 19. 11. 2015 sp. zn. III. ÚS 363/15 (N 199/79 SbNU 261) či ze dne 30. 3. 2016 sp. zn. III. ÚS 3740/15 (N 55/80 SbNU 661). To je významné potud, že v nich zaujatý výklad klíčové právní otázky splnění zákonem stanovené podmínky dovolacího řízení dle § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř. v průběhu trvání lhůty k dovolání za situace, kdy se dovolateli dostalo chybného poučení o lhůtě k doplnění dovolání dle požadavků § 241b odst. 3 o. s. ř., se plně prosazuje i v této věci.

27. Ústavní soud setrvale zastává právní názor [a to dokonce i přímo ve vztahu ke stěžovateli - srov. náleze Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2016 sp. zn. III. ÚS 3740/15 (N 55/80 SbNU 661)], podle kterého - pochybil-li soud prvního stupně, když ve výzvě k doplnění dovolání stěžovateli poskytl delší lhůtu, než stanoví zákon - tak, jestliže Nejvyšší soud tuto skutečnost nevzal v úvahu a nepřihlédl k doplnění stěžovatelčina dovolání, odňal jí tím právo na soudní ochranu. V takové situaci nelze stěžovateli přičítat k tíži nesprávný postup obvodního soudu, když legitimně očekávala, že dovolání bude projednatelné, bude-li postupovat v souladu s pokynem obvodního soudu.

V. b)

Závaznost právního názoru Ústavního soudu a možnost jeho překonání obecnými soudy

28. Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny

orgány i osoby. Ústavní soud dává konstantně najevo, že tento příkaz platí i pro něj, což se uplatní i ve vztahu k odůvodnění předpokladů pro otevření ústavněprávního přezkumu postupem předepsaným podle § 23 ve spojení s § 13 zákona o Ústavním soudu. K podnětu Nejvyššího soudu obsaženému ve vyjádření k ústavní stížnosti proto nepřihlédl, neboť respekt k dosud uplatňovanému právnímu názoru je namísto (čl. 89 odst. 2 Ústavy) a platí to i pro odůvodnění předpokladů pro otevření ústavněprávního přezkumu podle § 23 ve spojení s § 13 zákona o Ústavním soudu.

29. Ve své nálezkové judikatuře Ústavní soud takový postup nevyklučuje např. z důvodu změny společenských podmínek dotýkající se daných skutkových situací [nález Ústavního soudu ze dne 21. 11. 1996 sp. zn. IV. ÚS 200/96 (N 123/6 SbNU 387)]. Z rozhodovací praxe Ústavního soudu [srov. nález ze dne 13. 11. 2007 sp. zn. IV. ÚS 301/05 (N 190/47 SbNU 465)] také vyplývá, že obecné soudy mohou mít výjimečně možnost vyjádřit na řešení nějaké věci jiný právní názor, než k jakému dříve dospěl Ústavní soud, je-li pro takovou výjimku dán náležitý důvod a dostatečné odůvodnění [nález ze dne 25. 1. 2005 sp. zn. III. ÚS 252/04 (N 16/36 SbNU 173)], zejména je-li v projednávané věci pravděpodobné, že proti rozhodnutí obecného soudu bude podána ústavní stížnost, čímž se řešený problém znovu ocitne v rozhodovací pravomoci Ústavního soudu. Chce-li proto obecný soud takto (oproti dispozici čl. 89 odst. 2 Ústavy) postupovat, musí svůj výjimečný postup náležitě odůvodnit v rovině ústavněprávní argumentace již v rámci samotného odůvodnění svého rozhodnutí, kdy může Ústavnímu soudu nabídnout pro ústavní pořádek a právní řád jako významový celek konformnější výkladové alternativy. Takový postup, i když Ústavní soud nakonec předestřené výkladové alternativy nebude akceptovat, nebude považován za porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy [srov. nález ze dne 13. 11. 2007 sp. zn. IV. ÚS 301/05 (N 190/47 SbNU 465)], i když jinak bude nutno rozhodnutí obecného soudu třeba zrušit, když Ústavní soud setrvá na svém právním názoru, jak jej již dříve vyslovil. O takovou situaci však v posuzované věci ze strany Nejvyššího soudu nešlo.

30. Samotný nesouhlas Nejvyššího soudu s právním názorem Ústavního soudu, a jeho nereflektování při rozhodování, nemohou být samy o sobě považovány bez dalšího za porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy, je-li tento nesouhlas vyjádřen již v samotném odůvodnění rozhodnutí, kdy si je Nejvyšší soud při rozhodování vědom toho, že bude postupovat v rozporu s právním názorem Ústavního soudu a že vůči němu proto předkládá náležitou ústavněprávní oponenturu; druhou (méně problematickou) možností je v případě pochybností o ústavně konformním výkladu zákona podaného Ústavním soudem postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ve spojení s § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu.

31. V ústavní stížnosti napadeném usnesení Nejvyššího soudu však jakákoliv ústavněprávní argumentace, natož přesvědčivě konkurující přinejmenším obecně platným tezím vyloženým v nálezech ze dne 14. 11. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3042/11 (N 188/67 SbNU 265), ze dne 20. 1. 2015 sp. zn. II. ÚS 3157/14 (N 8/76 SbNU 123), ze dne 19. 11. 2015 sp. zn. III. ÚS 363/15 (N 199/79 SbNU 261) a ze dne 30. 3. 2016 sp. zn. III. ÚS 3740/15 (N 55/80 SbNU 661), obsažena není. Nejvyšší soud se s argumentací Ústavního soudu uvedenou v citovaných nálezech vypořádává toliko povšechně s odkazem na tzv. podústavní právo, a to teprve až ve vyjádření k ústavní stížnosti. Takovýto "dodatečný" podnět Nejvyššího soudu rozhodně nemůže naplňovat výše uvedené podmínky stanovené judikaturou Ústavního soudu pro vytvoření možnosti pro překonání právních závěrů Ústavního soudu obecnými soudy. Ústavní soud napadené usnesení Nejvyššího soudu neobsahuje takové přesvědčivé a na ústavních východiscích založené odůvodnění přesvědčující Ústavní soud o nutnosti modifikovat jím dříve vyslovený právní názor. Stejně tak Nejvyšší soud nevzal do úvahy další výkladovou variantu, podle které by jím navržený postup případně uplatňovala - podle jeho názoru poškozená - druhá strana, a jak by byl takový návrh vlastně posuzován. Z výše vyložených důvodů Ústavní soud neshledal důvod k předložení věci plénu za účelem zaujetí stanoviska ve smyslu § 23 zákona o Ústavním soudu, jak to ve svém vyjádření navrhoval Nejvyšší soud.

32. Nevzal-li Nejvyšší soud ústavněprávní výklad vyložený ve výše citovaných nálezech Ústavního

soudu v potaz, resp. se jím vůbec nezabýval, porušil tím, vzhledem ke smyslu a účelu efektivního a smysluplného koncentrovaného (specializovaného) ústavního soudnictví, majícího nezanedbatelnou funkci při sjednocování judikatury v oblasti ústavně zaručených kautel, maximu plynoucí z čl. 89 odst. 2 Ústavy, dle níž vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány a osoby. Nerespektování právního názoru Ústavního soudu, vyjádřeného navíc opakovaně v jeho nálezech ze strany orgánu veřejné moci, nadto zakládá porušení principu rovnosti, jakož i dotčení v právní jistotě občanů [srov. např. nálezy ze dne 12. 9. 1995 sp. zn. II. ÚS 76/95 (N 47/4 SbNU 27), ze dne 18. 3. 1997 sp. zn. I. ÚS 70/96 (N 29/7 SbNU 191), ze dne 11. 7. 1996 sp. zn. III. ÚS 127/96 (N 68/5 SbNU 519), ze dne 1. 10. 1998 sp. zn. III. ÚS 187/98 (N 112/12 SbNU 121), ze dne 9. 7. 1998 sp. zn. III. ÚS 206/98 (N 80/11 SbNU 231) či ze dne 12. 4. 2001 sp. zn. III. ÚS 648/2000 (N 60/22 SbNU 39) a další].

V. c)

Aplikace judikatury na posuzovaný případ

33. Ústavní soud proto, vázán svou dosavadní výše popsanou judikaturou [srov. část V. a) tohoto nálezu], aplikoval závěry této judikatury na věc stěžovatelky.

34. V posuzované věci Nejvyšší soud nepřihlédl k několika podáním, která v zastoupení stěžovatelky činili advokáti, jež jí ustanovil obvodní soud. Ze shora uvedené dosavadní judikatury nepochybně vyplývá, že Nejvyšší soud byl povinen přihlídnout též k podání, které učinil JUDr. T.B. dne 14. 9. 2015. S ohledem na vyjádření Nejvyššího soudu se Ústavní soud zabýval rovněž posouzením tohoto podání, a dospěl k závěru, že toto podání skutečně samo o sobě ani ve spojení s předchozími podáními nesplňuje zákonné náležitosti, neboť neobsahuje vymezení přípustnosti dovolání.

35. Ústavní soud se tak dále zabýval otázkou, zda bylo povinností Nejvyššího soudu přihlížet též k podáním, která v zastoupení stěžovatelky učinil Mgr. L.V. Nejvyšší soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že v době, kdy byl stěžovatelce ustanoven advokát JUDr. T.B., neexistovaly žádné objektivní překážky bránící, aby tento advokát stěžovatelku zastupoval. Podle Nejvyššího soudu tyto překážky vznikly až později a měly svůj původ v chování stěžovatelky, což vedlo Nejvyšší soud k závěru, že obvodní soud neměl povinnost vyhovět stěžovatelčinu návrhu na ustanovení jiného advokáta.

36. Z judikatury Ústavního soudu ovšem i v tomto ohledu vyplývá, že podstatné není to, zda měl obvodní soud povinnost advokáta stěžovatelce ustanovit, nýbrž to, že tak učinil. Ustanovil-li obvodní soud stěžovatelce advokáta, a následně jej vyzval, ať "co nejdříve" doplní dovolání, založil tím stěžovatelce legitimní očekávání, že i k podáním sepsaným Mgr. L.V. bude Nejvyšší soud při posuzování dovolání přihlížet.

VI.

Závěr

37. Z důvodu porušení čl. 36 odst. 1 Listiny Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl. Vzhledem k tomu, že napadeným usnesením rozhodl Nejvyšší soud o dvou dovoláních, tedy dovolání podaném stěžovatelkou a dovolání podaném jejím synem, přičemž obě dovolání odmítl jediným výrokem ("dovolání se odmítají"), nebylo možno vyhovět původnímu návrhu stěžovatelky, aby bylo usnesení Nejvyššího soudu zrušeno jako celek. To proto, že v části, jež se týká dovolání jejího syna, šlo o návrh podaný někým k tomu zjevně neoprávněným [§ 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu]. Ústavní stížnost proti této části rozhodnutí byl oprávněn podat stěžovatelčin syn, nikoliv sama stěžovatelka, čímž jsou odůvodněny výroky III tohoto nálezu.

38. V rozsahu, v němž se výroky napadeného usnesení týkaly stěžovatelky, Ústavní soud usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2017 č. j. 30 Cdo 2110/2016-560 podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)